

„Monitor Japoński” omawia i komentuje najważniejsze wydarzenia związane z aktualną sytuacją polityczną, gospodarczą i społeczną Japonii, ze szczególnym naciskiem na aktywność w regionie Europy Środkowo-Wschodniej i w Unii Europejskiej

DR MARCIN SOCHA

OŚRODEK SPRAW AZJATYCKICH
UNIwersytet ŁÓDZKI

MONITOR JAPOŃSKI

KWIECIEŃ 2022

Inicjatywa dyplomatyczna w Azji Południowo-Wschodniej

W kwietniu warto zwrócić uwagę na wzmożone działania dyplomatyczne w Azji Południowo-Wschodniej i Azji Centralnej. Premier Japonii odwiedził Indonezję a następnie udał się do Wietnamu i Tajlandii. W tym samym czasie japoński minister spraw zagranicznych prowadził aktywne działania w Azji Centralnej. Japońska administracja stara się zmniejszyć rozdźwięk między Azją a Stanami Zjednoczonymi i Europą w sprawie inwazji Rosji na Ukrainę.

I. WYDARZENIA SZCZEBŁA CENTRALNEGO

1 kwietnia: Japonia będzie kontynuować projekty wydobywcze na terenie Rosji. Minister gospodarki Hagiuda Koichi powiedział, że Japonia „nie zamierza wycofać się” z projektów rozwoju wydobycia ropy naftowej i skroplonego gazu ziemnego w Rosji, dokonując wyboru między bezpieczeństwem energetycznym a dalszym zaostrzeniem sankcji wobec Rosji za wojnę na Ukrainie. Japońskie firmy zainwestowały w projekty Sachalin-1, Sachalin-2 i Arctic LNG 2 (ARC 2). Każdy z nich został uznany za kluczowy dla bezpieczeństwa energetycznego kraju. Japonia nie zamierza wycofać się również z projektu ARC 2 w Arktyce.

1 kwietnia: Japonia nazywa rosyjską obecność na Kuryłach Południowych nielegalną okupacją. Japonia oficjalnie określi Terytoria Północne jako znajdujące się pod „nielegalną okupacją” Rosji, przywracając wyrażenie, które zostało zarzucone w 2003 roku. Cztery sporne wyspy u wybrzeży Hokkaido zostaną również określone jako „nieodłączne terytorium” Japonii. Wyspy te zostały zajęte przez Związek Radziecki w końcowych dniach II wojny światowej. W ostatnich latach Japonia unikała używania takich określeń, aby zapewnić postęp w negocjacjach terytorialnych z Moskwą. Sytuacja uległa zmianie po rosyjskiej inwazji na Ukrainę.

3 kwietnia: Quad musi utrzymać Indie na pokładzie. Były premier Japonii Suga Yoshihide powiedział, że Japonia, USA i Australia muszą dążyć do utrzymania Indii w ugrupowaniu QUAD, pomimo niechęci New Delhi do potępienia inwazji Rosji na Ukrainę. Jego zdaniem ochrona istniejącej struktury będzie niezwykle „ważna dla pokoju i bezpieczeństwa wolnego i otwartego Indo-Pacyfiku”.

7 kwietnia: Japonia uwolni 15 milionów baryłek ropy naftowej. Japonia uwolni dodatkowe 15 mln baryłek rezerw ropy naftowej w ramach skoordynowanych wysiłków członków Międzynarodowej Agencji Energii, mających na celu ustabilizowanie rynku w obliczu inwazji Rosji na Ukrainę, poinformował w czwartek rząd. MAE, składająca się z 31 członków, pod przewodnictwem Stanów Zjednoczonych planuje uwolnienie 120 mln baryłek ropy. Premier Fumio Kishida powiedział, że wkład Japonii jest drugim co do wielkości po 60 mln baryłek z USA.

8 kwietnia: NATO wzmacnia współpracę z partnerami azjatyckimi. Członkowie NATO zgodzili się na zwiększenie „praktycznej i politycznej współpracy” z Australią, Japonią, Nową Zelandią i Koreą Południową. Sekretarz Generalny NATO Jens Stoltenberg powiedział, że niechęć Chin do potępienia Rosji oraz „kwestionowanie przez Pekin prawa narodów do wyboru własnej drogi” stanowią poważne zagrożenie dla wspólnych wartości członków NATO. Współpraca z partnerami z regionu Azji i Pacyfiku będzie obejmować obronę cybernetyczną, nowe technologie, przeciwdziałanie dezinformacji, bezpieczeństwo morskie, zmiany klimatyczne i odporność na globalne wyzwania.

9 kwietnia: Japonia poszukuje alternatyw dla rosyjskiego węgla. Japońskie firmy energetyczne i producenci papieru starają się znaleźć alternatywy dla rosyjskiego węgla, po tym jak premier Kishida Fumio powiedział, że kraj będzie stopniowo wycofywał się z jego importu w związku z inwazją Moskwy na Ukrainę. Rosja jest drugim co do wielkości dostawcą tego surowca do Japonii. W ciągu ostatniej dekady ilość rosyjskiego węgla importowanego przez Japonię podwoiła się, osiągając poziom 15% całkowitego zapotrzebowania. Węgiel stanowi ponad 30% japońskiego koszyka energetycznego.

9 kwietnia: Japonia i Filipiny podpiszą nowe porozumienie wojskowe. W kwietniu w Tokio zorganizowano szczyt ministrów spraw zagranicznych i ministrów obrony Filipin i Japonii. Państwa będą dążyć do podpisania traktatu, który ułatwi wspólne ćwiczenia wojskowe i wzajemne wizyty ich sił zbrojnych. Przedstawiciele obu państw sprzeciwiają się wszelkim jednostronnym próbom zmiany status quo przy użyciu siły na morzach Wschodnio- i Południowochińskim. Nie udało się uzyskać zdecydowanych komentarzy dotyczących rosyjskiej agresji. Podczas szczytu premier Kishida powiedział, że społeczność międzynarodowa nie może tolerować „lekkomyślnych” działań Rosji w Ukrainie, które wstrząsnęły fundamentami porządku międzynarodowego. W odpowiedzi filipińscy urzędnicy wyrazili „poważne zaniepokojenie” sytuacją na Ukrainie.

13 kwietnia: inicjatywa dyplomatyczna premiera Kishidy w Azji Południowo-Wschodniej. W nadchodzących tygodniach premier Japonii

planuje podróż do Indonezji, Wietnamu i Tajlandii i innych krajów Azji Południowo-Wschodniej, starając się zmniejszyć rozdźwięk między regionem a USA i Europą w sprawie sankcji przeciwko Rosji. Premier Kishida ma zaoferować prezydentowi Indonezji Joko Widodo pomoc w koordynacji działań z innymi członkami grupy G20 w sprawie obecności prezydenta Rosji.

20 kwietnia: przyszły minister spraw zagranicznych Korei Południowej uznaje porozumienie dotyczące kobiet pocieszycielek. Kandydat na ministra spraw zagranicznych Korei Południowej Park Jin przyznał w środę, że dwustronne porozumienie podpisane z Japonią w 2015 r. w sprawie kobiet pocieszycielek jest oficjalne. Jest to wyraźny sygnał nowej administracji kierowanej przez prezydenta-elekta Yoon Suk-yeola, który zmierza do odbudowy relacji dwustronnych z Tokio. W grudniu 2015 roku Japonia i Korea Południowa podpisały porozumienie, które miało zakończyć historyczny spór o kobiety, które wbrew swojej woli pracowały w japońskich wojskowych domach publicznych w czasie wojny. Jednak obecny rząd prezydenta Moon Jae-ina, który objął urząd w 2017 r., określił je jako „poważnie wadliwe”, przez co stosunki dwustronne spadły do najniższego poziomu od lat.

21 kwietnia: minister finansów Japonii nie opuścił obrad G-20 podczas przemówienia Rosji. Japoński minister finansów Suzuki Shunichi potępił inwazję Rosji na Ukrainę, ale nie przyłączył się do zachodnich kolegów, którzy wyszli z sali, gdy rosyjska delegacja zaczęła przemawiać na spotkaniu Grupy 20 w Waszyngtonie. Suzuki wyjaśnił, że nie opuścił spotkania, ale upomniał przedstawicieli Rosji wskazując, że inwazja na Ukrainę jest źródłem wielu trudności, z którymi boryka się gospodarka światowa, i że w obecnych okolicznościach Rosja nie powinna uczestniczyć w spotkaniach G-20.

22 kwietnia: Abe Shinzo apeluje o zwiększenie wydatków zbrojeniowych. W obliczu wojny na Ukrainie i rosnących napięć w Azji Wschodniej były premier Abe Shinzo ostrzegł, że Japonia stanie się "pośmiewiskiem", jeśli nie zwiększy swojego budżetu obronnego do poziomu krajów NATO czyli 2% PKB. Abe jest głównym zwolennikiem zwiększenia budżetu na obronę wśród polityków rządzącej Partii Liberalno-Demokratycznej. Japonia utrzymuje wydatki zbrojeniowe na poziomie 1% PKB. Jednocześnie minister spraw zagranicznych Japonii Hayashi Yoshimasa obiecał, że jego kraj wzmocni swoją armię, aby pomóc Stanom Zjednoczonym w utrzymaniu bezpieczeństwa w regionie.

22 kwietnia: Japonia i Nowa Zelandia wzmacniają współpracę ds. bezpieczeństwa. Premier Nowej Zelandii Jacinda Ardern i Kishida Fumio Kishida zapowiedzieli wzmocnienie współpracy w dziedzinie obronności, handlu i klimatu. Rządy rozpoczną formalne rozmowy na temat porozumienia o wymianie informacji wojskowych. Jacinda Ardern przebywa w Japonii z

trzydniową wizytą, będącą częścią jej pierwszej od ponad dwóch lat podróży zagranicznej. Premier Nowej Zelandii promuje ponowne otwarcie kraju dla biznesu i turystyki po zamknięciu granic w związku z pandemią. Przywódcy zdecydowanie potępił inwazję Rosji na Ukrainę oraz wyrazili zaniepokojenie działaniami Chin na Morzu Południowochińskim.

22 kwietnia: porzucenie projektów energetycznych na Sachalinie „osłabi sankcje” nałożone na Rosję. Japoński minister gospodarki Hagiuda Koichi powiedział, że jeżeli Japonia wycofa się z projektów energetycznych na Sachalinie w Rosji, a jej udziały zostaną przejęte przez Rosję lub kraj trzeci, osłabi to skuteczność zachodnich sankcji, niosąc za sobą wzrost cen i korzyści Rosji. Japoński minister odniósł się do informacji prasowych zgodnie z którymi koncern Shell prowadzi rozmowy z niektórymi chińskimi firmami w sprawie sprzedaży swoich udziałów w projekcie skroplonego gazu ziemnego Sachalin-2 w Rosji w związku z sankcjami nałożonymi na Moskwę za inwazję na Ukrainę.

25 kwietnia: delegacja prezydenta elekta Korei Południowej w Japonii. Delegacja reprezentująca prezydenta-elekta Korei Południowej Yoona Suk-yeola wezwała Seul i Tokio do zwiększenia wysiłków na rzecz poprawy napiętych stosunków dwustronnych. Celem wizyty w Japonii jest nakreślenie kształtu polityki zagranicznej i priorytetów administracji Yoona przed jej inauguracją w maju. Delegacja spotkała się z japońskim ministrem spraw zagranicznych Hayashim Yoshimasą. Przewodniczący delegacji Chung Jin-suk, wicemarszałek Zgromadzenia Narodowego stwierdził, że Korea Południowa i Japonia powinny rozszerzyć dwustronną wymianę i handel, aby „zbudować relacje zorientowane na przyszłość”. Delegacja przekazała na ręce japońskiego premiera list od prezydenta elekta, w którym wyraził on chęć poprawy stosunków między dwoma krajami. Premier Kishida Fumio przyjął list i również wyraził nadzieję na poprawę stosunków dwustronnych.

28 kwietnia: debata nad zdolnością do uderzenia prewencyjnego na bazy wroga. Komisja Badawcza ds. Bezpieczeństwa Partii Liberalno-Demokratycznej oficjalnie przedstawiła premierowi Kishidzie Fumio zalecenia, aby Japonia uzyskała „zdolności do kontrataku” przeciwko potencjalnemu wrogowi. Premier, który do końca roku ma opracować nową strategię bezpieczeństwa narodowego powiedział, że traktuje te zalecenia poważnie. Premier zapewnił, że postęp w kwestii zdobycia zdolności do kontrataku i odpowiedniego zwiększenia budżetu na obronę jest uzależniony od uzyskania akceptacji opinii publicznej.

28 kwietnia: Rosja wyrzuca japońskich dyplomatów. Rosyjskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych nakazało ośmiu japońskim dyplomatom opuszczenie kraju do 10 maja. Moskwa oskarżyła administrację Kishidy o zniszczenie długotrwałych więzi współpracy oraz o publiczne wspieranie ukraińskich

neonazistów. Główny sekretarz gabinetu Matsuno Hirokazu wyraził oburzenie decyzją Rosji.

28 kwietnia: wizyta Olafa Scholza w Tokio. Kanclerz Niemiec odbył swoją pierwszą wizytę w Azji zapowiadając wzmocnienie partnerstwa z Japonią „na każdym poziomie”. Wzmocnienie współpracy ma obejmować takie obszary jak energetyka wodorowa oraz wzmocnienie konsultacji międzyrządowych. Spotkanie z premierem Kishidą Fumio zdominował temat reakcji na agresję Rosji i gospodarczych skutków jej wojny na Ukrainie. Obaj przywódcy rozmawiali także o pomocy humanitarnej dla Ukrainy. Kanclerz Scholz wróci do domu rządowym samolotem, który przewiezie na Ukrainę pomoc z Japonii.

30 kwietnia: premier Kishida z wizytą w Indonezji. Premier Japonii i prezydent Indonezji Joko Widodo wezwali do szybkiego zaprzestania walk na Ukrainie i zapowiedzieli, że będą wspólnie pracować nad poprawą warunków humanitarnych w tym kraju. Kishida i Widodo omówili również rolę Indonezji jako obecnego przewodniczącego grupy G-20. Prezydent Widodo ma zamiar wykorzystać przewodnictwo Indonezji w grupie G-20 „jako katalizator działań humanitarnych i ożywienia gospodarczego na świecie”. Prezydent Indonezji zaprosił zarówno prezydenta Ukrainy Wołodymyra Zelenskigo, jak i prezydenta Rosji Władimira Putina do udziału w szczycie przywódców G-20, który odbędzie się w listopadzie na Bali. Widodo powiedział również, że odrzucił prośbę ukraińskiego przywódcy o dostawy broni z Indonezji. Indonezja liczy na dodatkowe japońskie inwestycje, zwłaszcza w sektorach energetycznym, produkcji cementu, technologii rolniczych i ochrony zdrowia.

30 kwietnia: japoński minister spraw zagranicznych z misją w Azji Centralnej. Japonia zwróciła się do Kazachstanu o poparcie stanowiska przeciwnego rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa spotkał się ze swoim kazachskim odpowiednikiem Mukhtarem Tileuberdim w Nur-Sułtan. W marcu Kazachstan wstrzymał się od głosu w sprawie rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ potępiającej Rosję. Minister Tileuberdi, odpowiedział, że jego kraj jest gotowy do podjęcia wysiłków dyplomatycznych w celu znalezienia pokojowego rozwiązania. Minister Hayashi spotkał się również z prezydentem Kassymem-Jomartem Tokajewem. Państwa będą rozwijać stosunki dwustronne. Hayashi rozpoczął pięciodniową podróż, podczas której odwiedzi także Uzbekistan i Mongolię.

KOMENTARZ

Japonia kontynuuje pro-ukraińskie działania dyplomatyczne w Azji Południowo-Wschodniej i Azji Centralnej. Państwa regionu Azji Wschodniej niechętnie zabierają stanowisko w związku z inwazją Rosji na Ukrainę. Główną przyczyną takiego stanu rzeczy są obawy o pogorszenie bezpieczeństwa regionalnego związane z zerwaniem stosunków z Moskwą. Do tej pory jedynie Japonia, Tajwan, Korea Południowa i Singapur przyłączyły się do sankcji wobec Rosji. Premier Japonii wyruszył w podróż po Azji Południowo-Wschodniej, której celem jest wzmocnienie odpowiedzi na kryzys ukraiński oraz przeciwdziałanie rosnącej aktywności Chin w regionie. Szef japońskiego rządu ma zamiar przeprowadzić rozmowy na temat inwazji Rosji na Ukrainę i skonsolidować reakcje w Azji Południowo-Wschodniej, gdzie tylko jeden kraj, Singapur, przyłączył się do sankcji przeciwko Rosji. Japonia pragnie również omówić kwestie bezpieczeństwa regionalnego związane z rosnącą pozycją Chin. Najważniejszym celem są państwa, które w nadchodzących miesiącach będą przewodzić inicjatywom regionalnym. Indonezja przewodzi obradom G-20 a w przyszłym roku będzie również przewodniczyć Stowarzyszeniu Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN). Tajlandia będzie gospodarzem nadchodzącego Forum Ekonomicznego Azji i Pacyfiku (APEC). Wizyta premiera Kishidy pokazała, że japońska inicjatywa jest w stanie przynieść pewne ograniczone korzyści dyplomatyczne i zmiękczyć różnice w stanowiskach dotyczących rosyjskiej inwazji na Ukrainę. Przywódcy Azji Południowo-Wschodniej tacy jak prezydent Joko Widodo bardzo ostrożnie wypowiadają się na temat sytuacji na Ukrainie, zwracając uwagę głównie na kryzys humanitarny. Państwa regionu unikają otwartej krytyki pod adresem Rosji i nie mają zamiaru przyłączać się do sankcji na Moskwę czy też udzielić wsparcia wojskowego dla Kijowa. Podobną sytuację można zaobserwować w Azji Centralnej.

Nowe otwarcie w relacjach japońsko-koreańskich? Kolejnym niezwykle istotnym wydarzeniem była wizyta delegacji prezydenta elekta w Japonii. Nowa administracja Korei południowej wykonała szereg istotnych gestów, które wskazują na chęć odbudowy relacji dwustronnym. Jednym z najważniejszych była zapowiedź uznania japońsko-koreańskiego porozumienia dotyczącego kobiet pocieszycielek. Wygląda na to, że piłka znajduje się po stronie japońskiego rządu, który powinien odpowiedzieć na pozytywne sygnały ze strony Korei Południowej. W japońskich i koreańskich mediach pojawiły się obawy o to, czy rząd Partii Liberalno-Demokratycznej nie odrzuci ręki wyciągniętej przez przyszłego prezydenta. Jak na razie sygnały, płynące ze strony Tokio wskazują na umiarkowany optymizm. Dobrym sygnałem było spotkanie premiera Kishidy

Fumio z koreańską delegacją, który powiedział, że strategiczna współpraca między Japonią, Koreą Południową i Stanami Zjednoczonymi jest obecnie „bardziej potrzebna niż kiedykolwiek wcześniej”. Należy zaznaczyć, że japońska administracja jest obecnie pochłonięta rozwijaniem dialogu dyplomatycznego z Azją Południowo-Wschodnią i Europą dotyczącego inwazji Rosji na Ukrainę. Rząd w Tokio nie powinien zaprzepaścić okazji do polepszenia relacji z Seulem. Zarówno czynniki międzynarodowe jak i gospodarcze, takie jak kryzys na rynku półprzewodników skłaniają oba państwa do zacieśnienia współpracy.

II. JAPONIA W EUROPIE ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

4 kwietnia: japoński minister spraw zagranicznych w Polsce. Japoński minister spraw zagranicznych Hayashi Yoshimasa odwiedził obóz ukraińskich uchodźców w Medyce oraz spotkał się z przedstawicielami organizacji międzynarodowych w Rzeszowie. Minister spraw zagranicznych potwierdził zaangażowanie Japonii w pomoc uciekającym przed inwazją Rosji na Ukrainę. Polskie służby ochrony granic poinformowały Hayashiego o sytuacji uchodźców ukraińskich w Medyce.

4 kwietnia: spotkanie ministra Hayashiego z przedstawicielami polskiego rządu. Hayashi Yoshimasa spotkał się z szefem polskiej dyplomacji, a później także z premierem Mateuszem Morawieckim. Zbigniew Rau powiedział, że Polska i Japonia nie będą szczędzić wysiłków, aby położyć kres wojnie na Ukrainie i pociągnąć Rosję do odpowiedzialności za jej wywołanie. Japoński minister potępił rosyjskie zbrodnie wojenne w pobliżu Kijowa i zapowiedział dalszą współpracę z Polską w celu „obrony wolnego i otwartego porządku na świecie”.

4 kwietnia: Japonia nazywa masakrę w Buczy zbrodnią wojenną. Premier Kishida Fumio potępił Rosję za doniesienia o rzezi dokonanej przez jej siły na cywilach w ukraińskim mieście Bucza, na przedmieściach Kijowa. Premier jest „głęboko wstrząśnięty” okrucieństwami wobec ludności cywilnej. Japoński rząd nazwał masakrę pogwałceniem prawa międzynarodowego oraz humanitarnego i stwierdził, że władze w Moskwie muszą zostać pociągnięte do odpowiedzialności.

5 kwietnia: minister spraw zagranicznych Japonii sprowadza 20 osób ewakuowanych z Ukrainy. Grupa 20 ukraińskich uchodźców przybyła do Japonii we wtorek wraz z ministrem spraw zagranicznych Hayashim Yoshimasą, który wracał z wizyty w Polsce, co było wyrazem wsparcia Tokio dla ogarniętej wojną Ukrainy i krajów sąsiednich. Japonia wykorzystwała samolot rządowy do transportu lotniczego osób ewakuowanych z zagranicy, którzy borykają się z rosnącymi cenami biletów lotniczych od czasu rosyjskiej inwazji. Rząd planuje

zapewnić wsparcie dla ewakuowanych osób w tym zakwaterowanie, zatrudnienie i lekcje języka japońskiego. Wizyta ministra jako specjalnego wysłannika premiera Kishidy Fumio miała na celu pokazanie zaangażowania Japonii w globalne wysiłki na rzecz pomocy Ukrainie i Polsce, do której napłynęło najwięcej uchodźców z Ukrainy.

6 kwietnia: dodatkowa pomoc humanitarna dla Ukrainy. Światowy Program Żywnościowy Organizacji Narodów Zjednoczonych poinformował o dodatkowych środkach od japońskiego rządu w wysokości 14 milionów USD. Pieniądze zostaną przeznaczone na pomoc żywnościową dla 100 000 osób znajdujących się w trudnej sytuacji na południu Ukrainy, m.in. w Odessie, Mykołaiwie i Chersoniu oraz na terenie Mołdawii. Łączny wkład Japonii na rzecz wsparcia żywnościowego dla Ukrainy wynosi 28 mln USD.

19 kwietnia: kolejne dostawy japońskiego sprzętu dla Ukrainy. Japonia dostarczy Ukrainie drony oraz maski i odzież chroniącą przed bronią chemiczną na prośbę Kijowa. Minister obrony Kishi Nobuo powiedział, że rządy obu państw nadal prowadzą rozmowy na temat liczby dronów, które zostaną dostarczone. Rząd Japonii planuje przetransportować je do kraju w pobliżu Ukrainy samolotami komercyjnymi. Pojawiły się pytania o to, czy dostarczenie dronów nie narusza japońskich zasad dotyczących transferu sprzętu i technologii obronnych. Minister Kishi stwierdził, że drony to produkty komercyjne, które będą wykorzystywane do zbierania informacji. Drony i pozostały sprzęt ochronny zostaną wysłane jako „przedmioty nieeksploatowane”, co jest zgodne z japońskim ustawodawstwem.

22 kwietnia: Indie blokują japoński transport na Ukrainę. Samoloty japońskich Sił Samoobrony miały odebrać towary z magazynów zaopatrzeniowych Wysokiego Komisarza Narodów Zjednoczonych do spraw Uchodźców w Indiach i Zjednoczonych Emiratach Arabskich i dostarczyć je do Polski i Rumunii. Japonia zmienia swój plan transportu pomocy humanitarnej dla wysiedlonych Ukraińców, po tym jak Indie odmówiły zgody na lądowanie samolotu Sił Samoobrony na ich terytorium. Samoloty SDF potrzebują zgody danego kraju na wlot na jego terytorium. Władze w Tokio poinformowały, że Ministerstwo Spraw Zagranicznych otrzymało zgodę w rozmowach na szczeblu roboczym z New Delhi, ale zgoda została nagle cofnięta. Rzecznik indyjskiego Ministerstwa Spraw Zagranicznych nie potwierdza japońskich informacji. Japonia rozważa wprowadzenie nowej trasy, która ominęłaby Indie i przebiegała tylko przez Zjednoczone Emiraty Arabskie.

26 kwietnia: Japonia dostarczy żywność i leki dla Ukrainy. Premier Kishida Fumio we po rozmowie telefonicznej z ukraińskim prezydentem Wołodymyrem Zeleńskim obiecał dodatkowe dostawy żywności i leków dla ogarniętej wojną Ukrainy. Japonia zwiększy wysiłki dyplomatyczne, aby wesprzeć Ukrainę we

współpracy z grupą G7. Do tej pory Japonia obiecała dostarczyć kamizelki kuloodporne, hełmy, maski ochronne i komercyjne drony.

KOMENTARZ

W regionie EŚW warto zwrócić uwagę na rosnące zaangażowanie Japonii w pomoc humanitarną dla uchodźców z Ukrainy.

Administracja premiera Fumio Kishidy ma przeznaczyć 200 milionów dolarów na rzecz wsparcia rządu w Kijowie. Oprócz nałożenia sankcji na Rosję oraz wsparcia politycznego i finansowego Japonia rozpoczęła przygotowanie systemu przyjmowania i pomocy dla uchodźców uciekających z powodu ataków rosyjskiej armii. W tym celu rząd zwrócił się do japońskich władz lokalnych o przygotowanie zakwaterowania i innych środków niezbędnych do przyjęcia potrzebujących na terenie Japonii. Dotychczasowa polityka w stosunku do uchodźców została skrytykowana przez część obserwatorów zagranicznych. Liczba ukraińskich uchodźców przebywających obecnie w Japonii to około 400 osób. Przyjęcie większej ilości może okazać się poważnym wyzwaniem ekonomicznym, ale także prawnym. Jak na razie przyjęto niewielką liczbę przyjezdnych, którym przyznano jedynie pozwolenia na pobyt czasowy.

Innym ciekawym przykładem aktywności Japonii w obliczu kryzysu na Ukrainie jest inicjatywa kierowania pomocy do państw regionu Europy Środkowo-Wschodniej, które przyjęły dużą liczbę uchodźców. Japoński minister spraw zagranicznych Yoshimasa Hayashi przyleciał do Polski, aby „ocenić potrzeby przesiedlonych w czasie wojny Ukraińców w tym kraju i pomóc tym, którzy szukają schronienia w Japonii”. Rząd w Tokio wysłał także pracowników służby zdrowia, do strefy przygranicznej na Węgrzech. Samoloty japońskich Sił Samoobrony dostarczają zaopatrzenie potrzebne dla uchodźców przebywających na terenie państw europejskich. Japoński rząd zapowiedział zwiększenie pomocy humanitarnej dla Polski, Rumuni, Węgier i innych państw przyjmujących uchodźców.

III. SYTUACJA GOSPODARCZA

7 kwietnia: sektor nuklearny stawia na eksport części i komponentów.

Japonia zacznie wspierać eksport komponentów elektrowni jądrowych w ramach nowej strategii czystej energii. Obawy o rosnące koszty i bezpieczeństwo uniemożliwiają realizację nowych projektów japońskich w kraju i za granicą. Plan

stanowi istotną zmianę dla Ministerstwa Gospodarki, Handlu i Przemysłu, które tradycyjnie koncentrowało się na promowaniu eksportu całych elektrowni jądrowych budowanych przez japońskich konstruktorów. Jednak rosnące koszty i zaostrzenie regulacji bezpieczeństwa wprowadzonych po katastrofie w elektrowni atomowej w Fukushima w 2011 r. uniemożliwiły realizację japońskich projektów publiczno-prywatnych w krajach takich jak Turcja.

13 kwietnia: Japonia planuje rozpowszechnienie komputerów kwantowych. Do końca marca 2023 roku Japonia planuje wprowadzić do użytku pierwszy komputer kwantowy własnej produkcji, a do 2030 roku 10 milionów ludzi będzie korzystał z tej technologii. Japoński rząd uważa, że powszechne przyjęcie tej technologii przez sektor prywatny jest kluczem do dotrzymania kroku w zaciętym globalnym wyścigu o dominację technologiczną. Komputery kwantowe, których możliwości przetwarzania danych przewyższają możliwości superkomputerów, mają wiele zastosowań, takich jak opracowywanie leków, nowych materiałów, badania nad sztuczną inteligencją i opracowanie nowych narzędzi komunikacyjnych. Rząd będzie zachęcał firmy do wykorzystywania tej technologii w tworzeniu nowych usług i produktów.

14 kwietnia: japońscy producenci stali podnoszą ceny i ostrzegają przed kolejnymi podwyżkami. Najwięksi japońscy producenci stali podnoszą ceny surowca i ostrzegają przed kolejnymi podwyżkami. JFE Holdings Inc. produkująca stal podniesie od kwietnia ceny o 160 dolarów za tonę wszystkich produktów, aby zrekompensować rosnące koszty węgla koksującego i rudy żelaza. Nippon Steel Corp. podniósł krajowe ceny blach stalowych używanych w budownictwie i elektronice o 80 dolarów za tonę w kontraktach spotowych. Największy japoński producent stali ostrzegł, że w tym roku konieczne będą kolejne podwyżki cen.

19 kwietnia: Mitsubishi Heavy zamierza zbudować "reaktor na ciężarówce" do 2030 r. Japońska firma Mitsubishi Heavy Industries planuje do końca przyszłej dekady opracować i wprowadzić na rynek miniaturowe reaktory jądrowe, które będzie można przewozić ciężarówkami. Mikroreaktory o wysokości 3 metrów i szerokości 4 metrów będą ważyły mniej niż 40 ton. Reaktor i urządzenia generujące energię zmieszczą się w kontenerze ciężarówki, co umożliwi dostarczanie ich do odległych miejsc lub obszarów dotkniętych klęską żywiołową. Reaktory można będzie zakopać pod ziemią, co zmniejszy ryzyko wypadku. Technologia ta może być również wykorzystywana w badaniach kosmicznych. Maksymalna moc mikroreaktorów wyniesie 500 kW.

19 kwietnia: gwałtowny spadek wartości jena do dolara. Japońskie instytucje finansowe ostrzegają przed szybkim tempem spadku kursu jena do najniższego od 20 lat poziomu w stosunku do dolara amerykańskiego. Rzecznik japońskiego rządu Matsuno Hirokazu powiedział, że rząd monitoruje rozwój sytuacji na rynku

walutowym, w tym deprecjację jena, oraz jej wpływ na gospodarkę „zachowując czujność”. Wcześniej w tej sprawie wypowiedział się minister finansów Suzuki Shunichi, określając gwałtowne wahania kursu waluty jako „niepożądane”.

21 kwietnia: japońskie firmy będą ubezpieczać eksplorację księżycy. Dwaj główni japońscy ubezpieczyciele opracowują polisy dla komercyjnej eksploracji Księżyca, zachęcając firmy z sektora prywatnego do wejścia na ryzykowny, ale potencjalnie lukratywny obszar. Mitsui Sumitomo Insurance przygotowuje polisy dla ładowników księżycowych, rekompensujące deweloperom niepowodzenie lądowania. Nowa oferta Tokio Marine & Nichido Fire Insurance skupi się na łazikach, które są narażone na ryzyko uszkodzenia podczas lotu lub unieruchomienia przez drobny pył księżycowy.

22 kwietnia: inflacja w Japonii dotyka głównie produkty importowe. Inflacja w Japonii przyspieszyła, osiągając najwyższy poziom od 26 miesięcy. Coraz więcej firm przenosi rosnące koszty surowców i energii na konsumentów. W marcu cena energii elektrycznej wzrosła o 21,6%, a cena oleju spożywczego o 34,7%. Podstawowy wskaźnik cen konsumpcyjnych w Japonii wzrósł w marcu o 0,8% w porównaniu z rokiem poprzednim.

26 kwietnia: Bank Japonii kontynuuje politykę dodruku pieniądza. Bank Japonii poinformował, że nadal będzie prowadził nieograniczone operacje skupu japońskich obligacji rządowych, mające na celu powstrzymanie wzrostu długoterminowych stóp procentowych. BOJ prowadzi operacje skupu przy stałej rentowności 0,25 procent. W ciągu czterech dni skupiono 10-letnie obligacje JGB o wartości przekraczającej 16 miliardów dolarów.

27 kwietnia: 103 miliardy USD na walkę z rosnącymi cenami. Japonia przygotowała pakiet ratunkowy o wartości 103 mld dolarów, aby złagodzić skutki rosnących kosztów surowców. Administracja Kishidy zwiększa wsparcie dla obywateli przed zaplanowanymi na lipiec wyborami do izby wyższej parlamentu. Projekt ma być sfinansowany głównie z rezerw odłożonych w budżecie na bieżący rok fiskalny, będzie składał się z działań mających na celu zaradzenie bezpośrednim skutkom wzrostu cen, takich jak subsydia dla hurtowników paliw i wypłaty gotówki dla gospodarstw domowych o niskich dochodach, w których są dzieci.

27 kwietnia: krach na chińskim rynku nieruchomości uderza w japońskie firmy. Kryzys finansowy wśród chińskich deweloperów zaczął dotyczyć dostawców z japońskim kapitałem. Spółka państwowa Shanghai Electric Group poinformowała, że w 2021 roku odpisała około 305 milionów dolarów z tytułu niezapłaconych rachunków przez chińskiego dewelopera Evergrande. Dużą część tej kwoty stanowiły należności wobec Shanghai Mitsubishi Elevator, spółki joint venture z japońską Mitsubishi Electric. Japońska firma twierdzi, że wpływ

sytuacji spółki na jej skonsolidowane zyski jest ograniczony. Guangzhou Guangri Group, partner joint venture Hitachi w chińskiej branży wind, odnotował 9% spadek zysku netto w 2021 r., powołując się na gwałtownie rosnące koszty oraz straty z tytułu płatności należnych od niektórych klientów z branży nieruchomości.

28 kwietnia: Japan Tobacco rozważa sprzedaż oddziałów w Rosji. Firma Japan Tobacco rozważa sprzedaż swojej rosyjskiej spółki JT International Russia w odpowiedzi na inwazję tego kraju na Ukrainę. Firma kontroluje prawie 40% rosyjskiego rynku papierosów. Rosja odpowiada za około 15% przychodów operacyjnych koncernu. W marcu firma ogłosiła, że zaprzestanie nowych inwestycji i działań marketingowych w Rosji oraz przełożyła wprowadzenie na rynek rosyjski urządzenia do podgrzewania tytoniu, co było zaplanowane na pierwszą połowę 2022 roku.

KOMENTARZ

Podobnie jak w poprzednich tygodniach jednym z najważniejszych tematów gospodarczych jest rosnąca inflacja. W kwietniu warto również zwrócić uwagę na spadek wartości japońskiej waluty względem dolara. Podczas gdy większość państw zachodnich podnosi stopy procentowe, wycofując się jednocześnie z działań stymulujących gospodarkę, japoński bank centralny kontynuuje politykę skupu obligacji a rząd przedstawia kolejny obszerny pakiet pomocowy. Administracja Kishidy zdecydowała się na przekazanie kolejnych środków finansowych przed lipcowymi wyborami do izby wyższej parlamentu. Obecna polityka prowadzi do jeszcze silniejszego rozchwiania pomiędzy strategią gospodarczą Stanów Zjednoczonych i Europy Zachodniej a tą prezentowaną w Japonii. W efekcie pojawia się coraz więcej komentarzy dotyczących niebezpieczeństw związanych z rosnącym zadłużeniem Japonii, które wynosi ponad 240% PKB. Japońska opinia publiczna jest coraz bardziej sfrustrowana wysokimi cenami na stacjach benzynowych i w supermarketach, a 51% ankietowanych nie aprobuje wysiłków rządu zmierzających do ograniczenia inflacji. Gwałtowny spadek wartości jena w połączeniu z rosnącymi cenami ropy naftowej spowoduje w tym roku wzrost wydatków przeciętnego japońskiego gospodarstwa domowego o około 458 dolarów. Wzrost cen energii i towarów importowanych z zagranicy jest też poważnym zagrożeniem dla japońskich firm produkcyjnych.

**OŚRODEK SPRAW
AZJATYCKICH**
Uniwersytet Łódzki

RAPORTY OPINIE DORADZTWO

PIERWSZY W POLSCE UNIWERSYTECKI
THINK-TANK

DORADZTWO POLITYCZNE I BIZNESOWE

ZESPÓŁ Z PRAKTYKĄ W AZJI

www.osa.uni.lodz.pl

